

METROPOOLREGIO
AMSTERDAM

Metropoolregio Amsterdam Bestuurdersreis Brussel 2016

De MRA in Europa

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
Terugblik op het programma	4
1. Introductie en start van de reis	4
1.1 Delegatieleider Dennis Straat: MRA versterken, keuzes maken en lange termijninzet	4
1.2 Welkom door de Permanente Vertegenwoordiging in Brussel: kies focus en kijk naar kansen voor steden en regio's.....	5
1.3 Board Directeur Nina Tellegen: De MRA in 2025 en de rol van de Amsterdam Economic Board	6
2. Ontmoeting met leden van het Europees Parlement	8
3. Bezoek Huis van de Nederlandse Provincies: Eurocities, CoR en OECD.....	9
3.1 Eurocities: kans om EU-beleid te beïnvloeden.....	9
3.2 Comité van de Regio's: waar de provincie en regio invloed heeft.....	9
3.3 OECD: ruimtelijke ordening heeft effect op aanpak maatschappelijke uitdagingen	9
4. Ontmoeting met Europese netwerken: inzicht in wat er in Brussel speelt	11
4.1 PV-EU:Stephan Raes, Hoofd Economische Zaken.....	11
4.2 Metrex, netwerk van Metropoolregio's Henk Bouwman	11
4.3 ERRIN netwerk innovatieve EU regio's Richard Tuffs	11
4.4 Eurocities.....	11
4.5 CSR Europe, Greenovate en ENoLL.....	12
4.6 Gemeente Amsterdam	12
5. Ontmoeting met directeuren Europese Commissie	13
5.1 Paul Timmers DG Connect: ICT is enabler voor de nieuwe stad, digitaal vertrouwen belangrijk	13
5.2 Marie Donnelly, DG Energy: steden spelen sleutelrol in energietransitie.....	13
5.3 Hugo-Maria Schally, DG Environment: overheid is facilitator van transitie.....	14
6. Wrap-up.....	16
7. Randstad Smart Region.....	20
Bijlagen.....	21
Bijlage: Programma MRA-Bestuurdersreis Brussel 10-12 oktober.....	22
Bijlage: Contactgegevens deelnemers	25
Bijlage: Contactgegevens gesprekspartners	26
Bijlage: Scorecards Amsterdam Economic Board.....	27

Voorwoord

Van 10 tot en met 12 oktober bezochten meer dan 20 bestuurders uit de Metropoolregio Amsterdam de [European Week of Regions and Cities](#) in Brussel. Hoofddoel van deze reis was om een verdiepingsslag te maken in de in 2014 gemaakte afspraken. Afspraken over de intensievere samenwerking in de MRA rond regionale thema's met een sterke Europese dimensie en het gezamenlijk profileren van de regio in Europa.

Centraal tijdens dit bezoek stonden twee van de vijf door de Amsterdam Economic Board opgestelde regionale [Uitdagingen](#), te weten Circulaire Economie en Digitale Connectiviteit. De afvaardiging van de MRA was op basis van deze twee *Grootstedelijke Uitdagingen* onderverdeeld in twee delegaties. Deze delegaties richtten zich op het leggen van zinvolle contacten op deze thema's, en daarnaast werd ook nagedacht over hoe de MRA de successen die zij op deze thema's boekt duidelijk in Brussel en de rest van Europa op de kaart kan zetten.

Al tweemaal eerder, in 2012 en 2014, bracht een delegatie van bestuurders uit de Metropoolregio Amsterdam (MRA) een bezoek aan Brussel tijdens de European Open Days (nu European Week of Regions and Cities). De eerste reis was vooral oriënterend, de [tweede reis](#) gaf een grote impuls aan onze regionale Europese aanpak. Deze aanpak is uitgewerkt in het programma '[Intensivering Europese samenwerking in de MRA](#)' dat in maart 2015 is vastgesteld door de bestuurders die deelnemen aan het MRA-platform PRES (Platform Regionale Economische Structuur). Om dit programma kracht bij te zetten heeft de Amsterdam Economic Board in samenwerking met PRES het initiatief voor deze derde bestuurdersreis genomen.

Voor u ligt het verslag van dit derde MRA-bezoek aan Brussel. Hierin wordt zowel chronologisch verslag gedaan van de ontmoetingen die de bestuurders tijdens het bezoek hadden met verschillende netwerken, politici en organisaties, als toegelicht welke vervolgspraken de MRA-bestuurders onderling hebben gemaakt om de MRA nog sterker in Europa te verankeren.

Terugblik op het programma

1. Introductie en start van de reis

De derde MRA-bestuurdersreis naar Brussel viel op een bijzonder moment: Nederland had zojuist haar voorzitterschap van de Europese Unie afgerond. In deze periode heeft Nederland zich sterk gemaakt voor het opstellen van de [EU Urban Agenda](#). Deze agenda stelt zich tot doel Europese steden een sterkere stem te geven in Brussel en Europese wet- en regelgeving meer werkbaar te maken voor steden. Daarnaast moet het leiden tot een betere kennisuitwisseling tussen Europese steden.

Centraal tijdens deze reis stond dan ook de vraag hoe de MRA als geheel beter aangehaakt kan raken in Brussel, enerzijds om het netwerk dat zij heeft in Europa verder uit te breiden en anderzijds om de koppeling te maken tussen de EU-agenda en de MRA-agenda. Dit leidt ertoe dat de MRA-Europawerkgroep effectiever kan werken en dat we een gezamenlijk profiel hebben in Europa.

“We doen het niet om subsidies binnen te halen, maar omdat we op de uitdagingen kennis en ervaring te delen hebben.”

Dennis Straat, delegatieleider

1.1 Delegatieleider Dennis Straat: MRA versterken, keuzes maken en lange termijninzet

Delegatieleider Dennis Straat, wethouder gemeente Zaanstad en Boardlid, opende de driedaagse. “Europa is belangrijk. Wij als lokale bestuurders hebben de taak om het belang van Europa te onderstrepen, in woord en in daad. Dat doen we hier in Brussel, en we hebben ook allemaal de kans om dat uit te dragen in Nederland. Twee jaar geleden waren we hier ook. Toen hebben we concrete afspraken gemaakt over het versterken MRA EU samenwerking. Het is nu tijd om op basis van deze investering de volgende stap te zetten. Dit is belangrijk voor de samenwerking tussen de bestuurders, maar ook zeker om samenwerking tussen onze ambtenaren mogelijk te maken. Samenwerken, samenwerken gaat over brengen en halen. Onze inzet op EU is een investering, die niet binnen een paar maanden iets oplevert.

En waarom doen we die investering: niet platweg om EU-subsidies binnen te slepen. We doen het, omdat we op een aantal onderwerpen, zoals Digitale Connectiviteit, Circulaire Economie (incl. energietransitie), echt iets te delen hebben. Onze circulaire aanpak, is niet alleen technologisch maar ook organisatorisch innovatief. We zijn een belangrijke innovatieregio op het gebied van de Digitale Connectiviteit met een sterke ICT-kennisbasis en gemeenten die innovatief omgaan met data, een EU-big data experimenteelocatie in het hart van onze regio, we hebben natuurlijk AMS-IX, een internetknooppunt van wereldwijd belang. En we doen daar ook nog slimme dingen mee, bv. op het gebied van duurzame datacenters.

We zetten óók in op Europa, omdat we merken dat internationale samenwerking ons iets oplevert. Als onze ambtenaren in EU-projecten samenwerken met andere ambtenaren uit het buitenland, versterkt dat onze innovatiekracht. Omdat samenwerking niet alleen geld oplevert, maar vooral ook kennis ervaring, nieuwe inzichten. En dit is waarom wij als bestuurders, 2 jaar

eerder in Brussel besloten hebben dat we de inzet van onze gemeenten richting Europa willen versterken. We zijn hier in Brussel om die inzet nog meer kracht bij te zetten. “

Dennis Straat voegde toe dat het lastigs om concrete resultaten te bereiken op alle zes geselecteerde thema's na de vorige reis. De MRA-EU werkgroep staat als een huis. Er zijn projecten ingediend, er zijn MRA-on-Tour sessie georganiseerd, maar het is lastig op alle fronten actie te leveren. Daarom is nu gekozen voor twee thema's. En is er meteen na de reis een terugkoppeling met Gemeentesecretarissen en Directeuren van de deelnemende gemeenten gepland. Dennis Straat zal hier de gemeentesecretarissen en directeuren vragen om de ambities van de bestuurders aan het einde van de Brusselreis zoveel mogelijk te concretiseren. Dat ervaren gemeenten als Amsterdam, Haarlem, Almere en Zaanstad hun kennis en binnenkomende kansen delen. Het verslag van deze terugkoppeling vindt u als bijlage bij dit boekje.

1.2 Welkom door de Permanente Vertegenwoordiging in Brussel: kies focus en kijk naar kansen voor steden en regio's

De bestuurders werden namens de [Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Europese Unie](#) welkom geheten door **John Morijn, Hoofd Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op de PV-EU**. Hij verving Ambassadeur De Gooijer, die onverwacht in Den Haag bij een overleg met Premier Rutte en VK-Premier May moest zijn. Morijn was blij met het bezoek van de bestuurders aan Brussel, hij stipte aan dat het goed is om als belangrijke

Nederlandse regio zichtbaar te zijn in de EU. Tijdens het Nederlands Voorzitterschap van de EU in de eerste helft van 2016 is het [Pact of Amsterdam](#) ondertekend, de vaststelling van de EU Urban Agenda. Morijn benadrukte het belang van de EU Urban Agenda en de verschillende Partnerships die hieruit zijn ontstaan waarin steden invloed kunnen hebben op EU-beleid rond 12 thema's. Daarnaast adviseerde hij de bestuurders gefocust op pad te gaan in Brussel; vasthouden aan de twee of in ieder geval een beperkt aantal centrale thema's was zijn advies.

1.3 Board Directeur Nina Tellegen: De MRA in 2025 en de rol van de Amsterdam Economic Board

Directeur van de Amsterdam Economic Board Nina Tellegen nam de aanwezigen mee naar oktober 2025. Dat is de doeldatum van de ambities van de Board voor de MRA op vijf [Grootstedelijke Uitdagingen](#):

- [Gezondheid](#)
- [Mobiliteit](#)
- [Talent voor de toekomst](#)
- [Circulaire Economie](#)
- [Digitale Connectiviteit](#)

Voor elk van deze Uitdagingen heeft de Board een *roadmap* opgesteld (te vinden via de links).

Ook meet de Board in scorecards en in een voor iedereen toegankelijk [online](#)

[dashboard](#) hoe de MRA vordert op de ambities. De focus van deze reis ligt op Digitale Connectiviteit en Circulaire Economie. Een samenvatting van de ambities en scorecards hiervoor vindt u achterin dit boekje.

Focus binnen de twee Uitdagingen

“Op **Digitale Connectiviteit**, Franc Weerwind is hier trekker van binnen de Board, richten we ons op 3 onderwerpen. De Metropoolregio Amsterdam (MRA) wil in 2025 de belangrijkste plek in Europa voor data-gedreven innovatie zijn. De regio wil internationaal gezien voorloper zijn wat betreft de aanwezige digitale infrastructuur, het vermogen om hierop innovatieve data-gedreven toepassingen te bouwen en het vertrouwen in de digitale maatschappij.

De Board heeft de keuze gemaakt om in te zetten op een drietal speerpunten om invulling te geven aan de ambitie en doelstellingen:

- [Datacenter hub – ruimte voor \(groene\) groei](#)
- [Trust in digital life – vertrouwen in digitale data](#)
- [Meaningful data – data innovatie voor slimme mobiliteit, gezondheid \(eHealth\) en Circulaire Economie \(ict voor grondstoffen stromen\).](#)

Bij dit laatste speerpunt ziet u al meteen dat onze uitdagingen onderling verbonden zijn.

Op **Circulaire Economie**, waarvan John Nederstigt samen met Jacqueline Cramer trekker is, zijn 5 speerpunten gekozen, om van de MRA de Circulaire hotspot van Europa te maken:

- [Grondstoffen](#)
- [Warmte als circulaire grondstof](#)
- [Energietransitie gebouwde omgeving](#)
- [CO2 als bouwstof Circulaire Economie](#)
- [Stimuleren van circulair ondernemerschap](#)

Hiermee willen we koploper zijn op het gebied van slimme oplossingen voor het zorgvuldig omgaan met en hergebruiken van grondstoffen, energie en warmte.

Op beide uitdagingen willen we dus een flinke ambitie waarmaken.

Europese projecten en netwerken helpen ons daarbij. Ze helpen ons om onze kennis te delen en onze regio te laten zien als dé *place to be* voor datagedreven innovaties. Als dé Circulaire hotspot van Europa. Maar Europese projecten helpen ons ook om met andere regio's samen te werken en van elkaar te leren. Want wij kunnen het ook niet alleen. Het is onzin om in je eentje het wiel opnieuw uit te vinden, terwijl er overal in Europa aan oplossingen gewerkt wordt.

Bovendien, en dat is de boodschap die we ook vooral hier in Brussel moeten uitdragen, willen wij de EU ook helpen, want onze regionale doelen op die uitdagingen overlappen behoorlijk met de EU *societal challenges*.

Wij kennen die Europese stakeholders en komen ze tegen in netwerken en projecten. De Boardmensen weten de weg naar bedrijven en kennisinstellingen in de MRA, en kunnen u als gemeente met ze verbinden. De EU-adviseur van de Board [Audrie van Veen](#) weet waar Europese kansen op onze Grootstedelijke Uitdagingen liggen, en adviseert de MRA Europa Werkgroep daar ook over. Als Board presenteren wij ons, maar ons, dat is de MRA, dan ook regelmatig in Europa als innovatieve regio. Wij denken graag met u mee en werken graag met u samen. Een heel sterk Europees merk is ons programma [Amsterdam Smart City](#), een verzameling projecten, ook enkele Europese projecten, die bijdragen aan een slimmere en duurzamere regio. Dit platform staat open voor de hele regio, en veel gemeenten zijn er ook al op een of andere manier bij aangesloten. Wij zijn actief in het vinden van oplossingen binnen de uitdagingen. In het organiseren van samenwerkingen. Dat kan gaan om het toepassen van een concrete technologie, maar ook om het ondersteunen bij de organisatie van innovatieve, duurzame inkooptrajecten. Of om het organiseren van afvalstromen in de regio. Om warmtenetten. Of om het versterken van digitaal vertrouwen bij onze inwoners.“

Meer weten?

Klik op de links hierboven in de tekst, of hieronder in dit lijstje:

[Website EU Urban Agenda](#)

[Working Programme Urban Agenda](#)

[EU Urban Agenda: goedgekeurde partnerships uit de 2^e ronde](#)

[Informatie Europese Commissie voor steden overzichtspagina](#)

[Uitdagingen Amsterdam Economic Board](#)

[Dashboard en MRA prestaties Amsterdam Economic Board](#)

2. Ontmoeting met leden van het Europees Parlement

Het tweede deel van dag 1 van het bezoek aan Brussel stond in het teken van een ontmoeting met enkele Nederlandse leden van het Europees Parlement. Samen met de Commissaris van de Koning Leen Verbeek en Gedeputeerde Staten van Flevoland hebben we gedineerd met diverse Europarlementariërs. We spraken met:

- **Wim van de Camp (CDA, Europese coalitie EVP)**. Sinds 2014 focust van de Camp zich op de portefeuilles transport, internationale handel en China. Daarnaast is hij lid van de commissie die de begroting controleert.
- **Jan Huitema (VVD, Europese Coalitie ALDE)**. Huitema is lid van de Commissie Landbouw en Plattelandsontwikkeling, en plaatsvervanger bij de Commissie Milieubeheer, Volksgezondheid en Voedselveiligheid.
- **Matthijs van Miltenburg (D66, Europese Coalitie ALDE)** Van Miltenburg is namens de ALDE vice-coördinator van de Commissie Regionale Ontwikkeling. Hij is onder meer verantwoordelijk voor de Urban Agenda, het cohesiebeleid van de EU en de herziening van EU2020. Daarnaast is hij lid van de Commissie Vervoer en Toerisme.
- **Lambert van Nistelrooij (CDA, Europese Coalitie EVP)**. Van Nistelrooij is momenteel lid van de parlementscommissies voor Regionale Ontwikkelingen en Interne Markt en Consumentenbescherming. Daarnaast is hij lid van diverse delegaties waaronder die voor de betrekkingen met Brazilië .
- **Paul Tang (PvdA, Europese coalitie SAD)**. Tang houdt zich met name bezig met het economisch en monetair beleid, financiële regelgeving, belastingontwijking, budget, energie, innovatie. Hij is lid van de begrotingscommissie en de Commissie voor Economische en Monetaire Zaken.
- **Annie Schreijer-Pierik (CDA, Europese coalitie EVP)**. Schreijer-Pierik is sinds juli 2014 lid van het Europees Parlement. Zij heeft een achtergrond in het boerenbedrijf en heeft daarnaast een lange politieke carrière in gemeente, Provinciale Staten en de Tweede Kamer. Zij is in Brussel lid van de Commissie Milieubeheer, Volksgezondheid en Voedselveiligheid. Daarnaast is zij plaatsvervanger bij de Commissies Landbouw en Plattelandsontwikkeling en de Commissie Visserij.

In kleine groepen werd met de Europarlementariërs gesproken over de uitdagingen Circulaire Economie en Digitale Connectiviteit. Ook de relatie die de MRA onderhoudt met Europa en Nederlandse Europarlementariërs, kwam op veel tafels uitgebreid aan bod. Ter sprake kwam onder meer hoe andere regio's, zoals Brainport Eindhoven, veel beter zijn in het inzetten van voor hen belangrijke vertegenwoordigers in Brussel. Zo heeft de Commissaris van de Koning van de provincie Brabant een sterke aanwezigheid in Brussel. De MRA zou hiervan kunnen leren.

De afspraak is gemaakt om als MRA gezamenlijk Europarlementariërs vaker uit te nodigen en ze op de hoogte te houden van interessante ontwikkelingen in de regio.

3. Bezoek Huis van de Nederlandse Provincies: Eurocities, CoR en OECD

Dag 2 van het bezoek startte met een bezoek aan het Huis van de Nederlandse Provincies. Centraal hierin stonden de verhoudingen van stedelijke regio's (en specifiek de MRA) met Europa.

3.1 Eurocities: kans om EU-beleid te beïnvloeden

Dorthe Nielsen, policy director bij het Europese netwerk [Eurocities](#) presenteerde op welke wijze Eurocities grootstedelijke belangen in Europa op de kaart zet. Eurocities is een netwerk van Europese steden met meer dan 250.000 inwoners. Eurocities doet aan beleidsbeïnvloeding, maar ook aan uitwisseling van kennis en het opzetten van gezamenlijke projecten waar aan verschillende steden participeren. Eurocities werkt o.a. samen met Europarlementariërs en het Comité van de Regio's om beleid te beïnvloeden. Wethouder Choho (Amsterdam) is vanaf 2017 voorzitter van het environment forum van Eurocities waarin o.a. Circulaire Economie een hoge prioriteit zijn.

"Europa is als kernfusie, stop er veel energie en kennis in dan krijg je er op termijn veel energie voor terug" – Cees Loggen, Lid CvdR

3.2 Comité van de Regio's: waar de provincie en regio invloed heeft

Cees Loggen, gedeputeerde van de Provincie Noord-Holland en lid van het Europese [Comité van de Regio's](#), gaf hier zijn kijk op de verhoudingen tussen de MRA en Europa. Hij betoogde dat er een meerjarige EU-strategie nodig is om iets gedaan te krijgen in Brussel of om fondsen vanuit Brussel te ontvangen. Loggen beschouwde het bezoek van de bestuurders aan Brussel als een goed begin. Het Comité van de Regio's kan Europees beleid beïnvloeden, en Europees

beleid raakt stedelijke regio's ook. Loggen bepleitte daarom dat het heel prettig is om in Brussel op te halen op welk basisniveau regels worden gemaakt. Om een en ander

"Spatial planning is too slow in this fast world. It should answer to incompetent markets, but often frustrates market mechanisms" – Tamara Kravchenko, Adviseur OECD

verder te verduidelijken presenteerde **Eva Gijbels**, vertegenwoordiger van de **provincie Noord-Holland bij de EU**, op welke manier het Comité van de Regio's werkt en hoe gemeenten en regio's gebruik kunnen maken van het comité.

3.3 OECD: ruimtelijke ordening heeft effect op aanpak maatschappelijke uitdagingen

Als derde deze ochtend sprak **Tamara Kravchenko van de OECD**. Zij heeft een onderzoek gedaan naar de *governance of land use* in verschillende stedelijke regio's, waaronder de MRA. Dit onderzoek identificeerde twee wijzen waarop *governance* op dit thema plaatsvindt; in brede zin

en in diepe zin. De reden om dit onderzoek te doen is dat ruimtelijkeordeningsbeleid veel invloed heeft op het halen van maatschappelijke uitdagingen. Grondgebruik heeft belangrijke consequenties voor prestaties, het welzijn van mensen en het milieu. De OECD merkt op dat de MRA-koploper is op het gebied van Circulaire Economie. Dit zal in het rapport dat april 2016 verschijnt ook expliciet genoemd worden.

Meer weten?

Klik op de links hierboven in de tekst en op onderstaande links:

[Presentatie Eurocities](#)

[Presentatie OECD](#)

[Website Comité van de Regio's](#)

[Presentatie van Cees Loggen en Eva Gijbels over het Comité van de Regio's.](#)

4. Ontmoeting met Europese netwerken: inzicht in wat er in Brussel speelt

Een belangrijke reden van het bezoek aan Brussel was het uitbreiden van het netwerk dat de MRA in Europa heeft. Om deze reden vond op dag 2 een bijeenkomst plaats waarin vertegenwoordigers van verschillende, voor de MRA interessante Europese netwerken vertegenwoordigingen werden ontvangen.

4.1 PV-EU: Stephan Raes, Hoofd Economische Zaken

Namens de [Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU](#) nam **Stephan Raes (hoofd Economische Zaken)** deel. Zijn centrale boodschap was simpel en deed denken aan die van gedeputeerde Loggen: Europa is meer dan een pot geld of een wetgevend instituut; om hier iets voor elkaar te krijgen, is het noodzakelijk langdurige relaties op te bouwen.

“Ga alsjeblieft niet naar Brussel om ‘geld te regelen’ of om ‘te lobbyen omdat 90% van de wetgeving uit de EU komt’. Als je niet weet wat je hier komt doen, verdwaal je”
- Stephan Raes, Hoofd Economische Afdeling, PV-EU

4.2 Metrex, netwerk van Metropoolregio's Henk Bouwman

Voor het netwerk [METREX](#) nam **secretaris-generaal Henk Bouwman** deel. Zijn centrale boodschap voor de MRA, was dat de MRA lid is van METREX, en dat Metropolen een steeds belangrijker rol spelen om Europa op de mondiale markt een toekomstige positie te bieden. Europa kent nauwelijks megasteden. Alleen gezamenlijk kunnen wij deze positie bereiken. Daarom is kennisuitwisseling en solidariteit tussen Europese metropolen uiterst belangrijk.

11

4.3 ERRIN netwerk innovatieve EU regio's Richard Tuffs

Het [ERRIN](#)-netwerk werd vertegenwoordigd door **Richard Tuffs, directeur** van dit netwerk. Hij was daarnaast rapporteur voor de EC-expertgroep die de *Capital of Innovation*-prijs in 2013 lanceerde. Amsterdam won deze prijs in 2016. Tuffs onderstreepte dat er kansen liggen voor de regio om meer te doen met de [iCapital Award](#); deze opent deuren om gesprekken te voeren met Europese Commissie. Daarnaast wordt de Amsterdamse regio al veelvuldig genoemd en geroemd in Europa als het gaat om Circular Economy. De MRA kan nog veel winst behalen met het zichzelf op goede wijze op de kaart zetten; ze heeft op veel vlakken een prachtig profiel, maar maakt hier nog te weinig gebruik van.

4.4 Eurocities

Het [Eurocities](#) netwerk was ook vertegenwoordigd tijdens deze bijeenkomst. Aanwezig waren **Policy advisor Marton Matko (WG metropolitan area)**, **Joana Cruz (Environment Forum) and Policy advisor Bernadett Koteles-Degrendele, (Smart Cities project coordinator)**. Almere en Amsterdam zijn actief binnen dit netwerk. De uitnodiging werd gedaan om andere MRA-gemeenten ook te verbinden het netwerk (Eurocities-leden moeten meer dan 250.000 inwoners hebben, er is een beperkt aantal *Associated Members* zoals Almere, die daar onder zitten. Het

gaat dus niet per se om lidmaatschap voor MRA-gemeenten maar ook om in de regio kennis delen).

4.5 CSR Europe, Greenovate en ENOLL

Yvette Sweringa, project manager van het learning network [CSR Europe: the European Business Network for Corporate Social Responsibility](#). Dit is de koepelorganisatie waar ook MVO-Nederland lid van is. Doel is bedrijven best practices op gebied van CSR te laten delen en duurzaam en competitief te innoveren.

Guillaume Corradino, Head of European Programmes van [Greenovate!](#) en **Zsussanna Bodi van het [European Network of Living Labs \(ENOLL\)](#)** roepen de bestuurders vooral op meer te participeren in hun netwerken; er liggen veel links tussen wat deze netwerken doen en de uitdagingen die de MRA zichzelf heeft gesteld op het gebied van duurzaamheid en Circulaire Economie. Deze netwerken zijn zelf aan het kijken naar een soort deellidmaatschap als top-up als je al lid bent van een gerelateerd netwerk. Dit zou voor de MRA gunstig zijn omdat we al van enkele netwerken lid zijn.

“Niet wij zijn de ambassadeurs, jullie zijn de ambassadeurs” – Stephan Raes, Hoofd Economische Afdeling, PV-EU

4.6 Gemeente Amsterdam

Mark Boekwijt is namens de **gemeente Amsterdam** werkzaam in **Brussel**. Hij vertegenwoordigt Amsterdam in netwerken als Eurocities en bij de Europese Commissie en de PV-EU. In de afgelopen maanden is hij onder meer betrokken geweest bij de voorbereiding van de [Hoofdsteden burgemeestersverklaring](#) voorafgaand

aan de vaststelling van de [EU Urban Agenda](#) met het [Pact of Amsterdam](#) en daarna met het Urban Agenda Partnership voor *Inclusion of Migrants and Refugees* dat door Amsterdam gecoördineerd wordt.

Belangrijke links

[Website Permanente Vertegenwoordiging Nederland in de EU](#)

[Website Metrex](#)

[Info over regionale data](#)

[Website Eurocities](#)

[Website ENOLL](#)

[Website Greenovate!](#)

[Website CSR Europe](#)

[Website ERRIN](#)

5. Ontmoeting met directeuren Europese Commissie

De derde en laatste dag van het Brusselbezoek begon met een bijeenkomst met drie directeuren van directoraten-generaal van de Europese Commissie. Het ging om de drie directoraten-generaal die zich bezighouden met de thema's Circulaire Economie, energietransitie en Digitale Connectiviteit.

5.1 Paul Timmers DG Connect: ICT is enabler voor de nieuwe stad, digitaal vertrouwen belangrijk

Paul Timmers, director Smart Society bij het [Directoraat-Generaal voor Digital Economy and Society](#), gaf aan dat de Amsterdamse regio op veel thema's voorop loopt in Europa. Hij bezoekt de MRA regelmatig voor data, health en digitale diensten. Timmers is daarnaast van mening dat de link met energietransitie belangrijk is.

Digitale Connectiviteit is naar zijn mening een *enabler* voor de nieuwe stad, op zowel economisch als op sociaal gebied. Het analyseren van beschikbare data is belangrijk, maar daarnaast moet ook goed gekeken worden naar wat dit betekent voor de privacy van burgers.

“The MRA is way ahead of us”
– Paul Timmers

Maar Digitale Connectiviteit is meer; het gaat bijvoorbeeld ook om zelfrijdende auto's en daarmee om mobiliteit, energie en *smart technologies*. Overheden hebben een leidende rol in deze thema's en zijn daarnaast ook verantwoordelijk voor het betrokken houden van de burger.

5.2 Marie Donnelly, DG Energy: steden spelen sleutelrol in energietransitie

[Directoraat-Generaal voor Energy](#) betoogde dat het Junckers ambitie is om Europa wereldwijd nummer 1 in duurzame energie te laten worden. Iedere Europeaan moet daar onderdeel van zijn, het raakt aan al onze levens.

Ook zij vertelde dat de MRA ook op dit gebied voorop loopt in Europa. Ze ziet de MRA dan ook als belangrijke gesprekspartner op dit thema. Donnelly betoogde daarnaast dat consumenten de leiding moeten hebben in de transitie naar duurzame energie. Zij hebben het recht om energie te produceren, op te slaan en te verkopen. Maar zo werkt het nu nog niet. Hierin ligt een grote rol voor de steden. Zij kunnen *communities* van consumenten die zich met dit thema bezighouden vormen.

De gebouwde omgeving is verantwoordelijk voor het grootste gedeelte van het totale energieverbruik. Gebouwen zouden 'virtual powerhouses' moeten zijn. De EU werkt aan daarom hard aan het vormen van *smart buildings*. Warmte is hierbij misschien nog wel belangrijker dan elektriciteit; dit neemt 50%

“We steal good ideas from the Amsterdam Region, and we hope you will see that as a compliment. Because it is a huge compliment.” – Marie Donnelly

van het energieverbruik voor zijn rekening. Daarna komt transport, en daarna pas elektriciteit.

Een ander punt dat Donnelly in dit licht aanstipte, was de toegankelijkheid van laadpunten voor elektrisch vervoer en de standaarden die daarvoor moeten worden gebruikt. Om het verschil te maken op gebied van duurzame mobiliteit zijn er voor heel Europa 8 miljoen laadpalen nodig zijn. Bewoners van gebouwen zouden daarnaast meer in de lead moeten zijn bij de energietransitie. We moeten meer gaan kijken naar het managen van de vraag, niet zoals nu het managen van het aanbod. Ook dit is onderdeel van Horizon 2020 projecten.

5.3 Hugo-Maria Schally, DG Environment: overheid is facilitator van transities

Hugo-Maria Schally, unithoofd Eco-innovatie en Circulaire Economie bij het Directoraat-Generaal Environment gaf dat de rol van de overheid faciliterend moet zijn bij transities. Dit geldt zowel op het gebied van de Digital Agenda en omgang met data, als op het gebied van circulaire economie. De uitdaging zit erin om nieuwe innovatieve oplossingen en business modellen te vinden die grondstoffenkringlopen, afvalverwerking en waardeketen van producten efficiënter te maken. Digitale tools en oplossingen lijken zo een middel te zijn die de transitie naar de circulaire economie kan versterken. Zo denkt de EC bijvoorbeeld de grondstoffenkringloop te faciliteren, door bijvoorbeeld data te leveren: barcodes en microchipping op producten, zodat ze beter traceerbaar zijn in de keten. Ook heeft Schally het belang van de samenwerking van alle stakeholders benadrukt: bedrijven, kennisinstellingen, overheden en eindgebruikers. En hier staat de MRA juist bekend voor om deze verbanden op een innovatieve wijze tot stand te brengen.

“Governments will not make the change, but they will make the change possible” – Hugo Schally

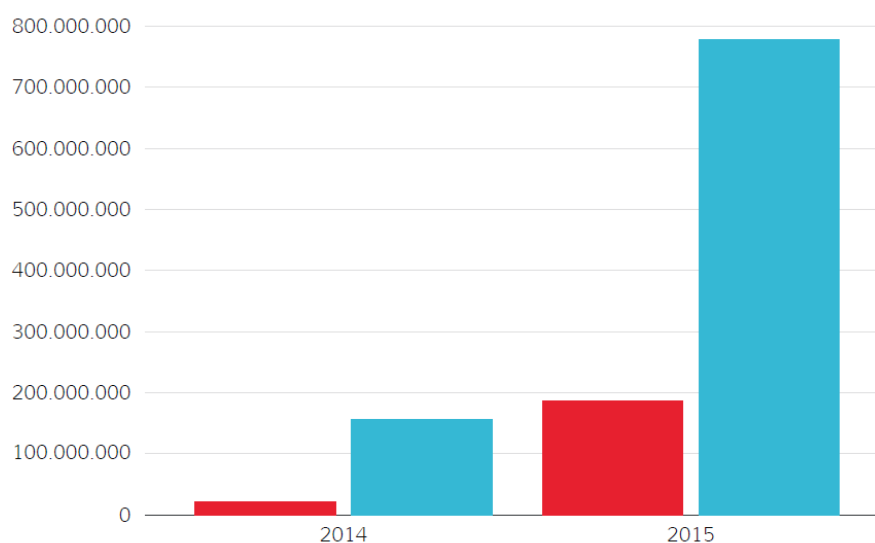
Het EU Circular Economy Package is hierbij van groot belang, evenals innovatieprojecten in EU-programma Horizon 2020.

De MRA vertegenwoordigt ongeveer een kwart van de Horizon 2020 subsidies toegekend aan Nederland,

waarvan Groot-Amsterdam 91%.

■ MRA ■ Nederland

in Euro's

Bron: RVO maatwerk

Meer weten?

[Circular Economy Package](#)

[EIP Smart Cities & Communities Market Place](#)

[Green deals NL zijn inspiratie geweest voor EU Innovation Deals Circular Economy.](#)

[Energy Union Framework](#)

[Board Presentaties](#)

6. Wrap-up

De MRA-bestuurdersreis werd afgesloten met de wrap-up. Er zijn duidelijk afspraken gemaakt met vervolgstappen voor de MRA EU werkgroep.

Afgesproken is dat de MRA zich gaat profileren op de 2 onderwerpen Digitale Connectiviteit en Circulaire Economie.

“De MRA kan zich veel sterker profileren in Europa. Know it, tell it, sell it” – Franc Weerwind, burgemeester Almere

De bestuurders hebben afgesproken op welke netwerken, projecten en profileringsactiviteiten ingezet gaat worden. In onderstaande tabel een uitwerking van resultaten van de wrap-up op woensdagochtend. Deze afspraken zijn op 14 oktober in een Meet-up bijeenkomst besproken met de directeuren en gemeentesecretarissen van de deelnemende gemeenten. De resultaten van deze Meet-up bijeenkomst worden uitgewerkt door de MRA Europa werkgroep en voorgelegd aan de PRES.

Naam + Gemeente	Inhoud
John Nederstigt Haarlemmermeer (leider Circulair)	Positief, veel inzicht, nu energie vasthouden en vertalen in concrete activiteiten. Gezamenlijke verhaal ligt er voor een groot deel maar beleven wij zelf nog onvoldoende, dat aanpakken. Promoten Circulair Valley: Haarlemmermeer ism Guido Braam, Delta Development, Schiphol.
Franc Weerwind Almere (leider Digitaal)	MRA als innovatiecentrum (link AMS?) Know it, tell it, sell it -> van elkaar weten, delen (met elkaar en in EU) en profileren Portfolio projecten samenstellen. USP's MRA in kaart brengen. Begin december een subdelegatie komt bij elkaar en kijken waar wij staan (actie: Almere). Andere regio's agenda's (best practices) zoals Eindhoven, Rotterdam/Den Haag verzamelen. Wij nodigen regelmatig Europarlementariërs en commissieleden, vertegenwoordigers van netwerken uit op het bezoek bij onze regio (Actiepunt: Almere). Deelname aan de relevante netwerken. Wij gaan verder uitzoeken hoe wij 5G actieplan rondom het EK verder kunnen brengen. Wij gaan uitzoeken hoe wij kunnen aansluiten (beleid beïnvloeding) in de nieuwe Urban Agenda partnerschap ogv digitale transitie. Actiepunt: via BZK, Permanente Vertegenwoordiging (Haarlem). Via Eurocities (Amsterdam, Almere).
Jeroen Nobel Aalsmeer	Onze achterban aanhaken, korte notitie/samenvatting voor Colleges/Raadsleden. BM bijzondere rol spelen. Ook Haagse lobby nodig voor energieonderwerpen.
Miriam van Meerten Gooi en Vechtstreek	Tell it, Sell it. MRA als innovatiecentrum. Safe Big Data als kans.

Wimar Jaeger Gooi en Vechtstreek	Complimenten voor organisatie voor kiezen van deze focus, focus nodig 1. Gooi en Vechtstreek zet bestuurlijke en ambtelijke capaciteit in. 2. Benchmark met andere EU-regio's. 3. Gezamenlijk MRA-verhaal nodig, de goede verhalen als Board Roadmaps, moeten gedeeld worden. Presenteren en er zitten als MRA, niet als Hilversum of ... 4. Concretisering, nu dit jaar nog iets doen en iets neergezet hebben voor einde coalitieperiode.
Jeroen Schalkwijk Wormerland	Veel ideeën opgedaan als kleine gemeente in workshops. Als regio meer samenwerken. EU-Lobbyist Amsterdam werkt alleen voor Amsterdam. Projecten Wormerland: crowd control, data, mobiliteit (m.b.t. toerisme).
Ed Rentenaar Lelystad	Samenwerking nodig en zie daar veel kansen in.
Harry Rotgans Purmerend	Inzetten op warmtetransitie, gasloze toekomst. Groene datacenters, ICT-ambitie PurmerValley (o.a. Microsoft). Inventarisatie ICT-projecten en ambities Zaanstreek/Waterland gaat Purmerend maken.
Maaïke Veeningen Amstelveen	Nederland is behoorlijk ver vergeleken met wat in Brussel te zien is. MRA moet in EU op de kaart. Rode draad, sterker 1 verhaal nodig. Inzet moeten we als gemeenten organiseren. Gedaan werk als inzet van nieuwe governance MRA (MRA-bureau). Inzet ook in Talent voor de Toekomst (House of Skills UIA, helaas niet gehaald werd 12/10 bekend).
Jeroen van Spijk Haarlem	Geen geld vragen maar innovatieve proeftuin van de EU worden op Grootstedelijke Uitdagingen. Volgend jaar MRA duidelijk profileren. Haarlem zet in op Urban Agenda Partnership Procurement. Al met BZK afgestemd. En op ERRIN (ambtelijk) en bestuurlijke profilering. Activiteiten so far input MRA-bureau i.o.
Arjen Verkaik Velsen	MRA loopt voor maar toch zijn we in Brussel op de Open Days (en elders) niet zichtbaar. Volgend jaar John/Franc/... zelf op podium.
Cora-Yfke Sikkema Haarlem	Inzetten op verduurzamen bestaande bouw. Samen 1 verhaal bouwen. Inzetten op Circulair Inkopen.
Marian van der Wee Ouder-Amstel	Inzet op duurzame nieuwbouw (4000 woningen) tegen Arena-gebied Amsterdam aan, wat al proeftuin is, aanknopingspunten EU-projecten. Begrijpelijk dat Amsterdam niet altijd gedeeld belang heeft.

Dennis Straat Zaanstad (Delegatieleider)	Voor de 5 Grootstedelijke Uitdagingen waar de Board zich mee bezig houdt (waaronder Digitaal en Circulair) is er een Roadmap voor de hele MRA, inclusief Amsterdam, dus daar duidelijk wel gedeeld belang. EU-inzet op deze Uitdagingen en wat we tot nu toe gedaan hebben als MRA ook inbrengen in MRA-bureau i.o. Nu dit alles vertalen naar concrete afspraken.
Arjen Verkaik Velsen	MRA loopt voor maar toch zijn we in Brussel op de Open Days (en elders) niet zichtbaar. Volgend jaar John/Franc/... zelf op podium.
Cora-Yfke Sikkema Haarlem	Inzetten op verduurzamen bestaande bouw. Samen 1 verhaal bouwen. Inzetten op Circulair Inkopen.
Marian van der Weele Ouder-Amstel	Inzet op duurzame nieuwbouw (4000 woningen) tegen Arena-gebied Amsterdam aan, wat al proeftuin is, aanknopingspunten EU-projecten). Begrijpelijk dat Amsterdam niet altijd gedeeld belang heeft.
Dennis Straat Zaanstad (Delegatieleider)	Voor de 5 Grootstedelijke Uitdagingen waar de Board zich mee bezig houdt (waaronder Digitaal en Circulair) is er een Roadmap voor de hele MRA, inclusief Amsterdam, dus daar duidelijk wel gedeeld belang. EU-inzet op deze Uitdagingen en wat we tot nu toe gedaan hebben als MRA ook inbrengen in MRA-bureau i.o. Nu dit alles vertalen naar concrete afspraken.

“We moeten één MRA-verhaal vertellen als we in Europa als MRA iets willen betekenen”

– Wimar Jaeger, wethouder Gooi en Vechtstreek

“Ik zit hier als bestuurder uit Gooi en Vechtstreek en dit moet als MRA wethouder”

– Wimar Jaeger, wethouder Gooi en Vechtstreek

Samengevat:

Speerpunten Board Uitdaging CE	Wie doen er mee?
Grondstoffen	Zaanstad, Haarlemmermeer, Flevoland (Lelystad), Gooi en Vechtstreek
Warmte als circulaire grondstof	Haarlemmermeer, Lelystad (DGO/Alliander) en Uithoorn
Energietransitie gebouwde omgeving	Haarlem (trekker), Haarlemmermeer, Zaanstad, Ouder Amstel, Lelystad, Amsterdam (allen).
CO2 als bouwstof circulaire economie	Uithoorn (kassen, CO2 leiding)/ Greenport Aalsmeer
Stimuleren van circulair ondernemerschap	Amstelveen, Haarlemmermeer

Speerpunten Board Uitdaging DC	Wie doen er mee?
Datacenter hub – ruimte voor (groene) groei	Almere, Purmerend, Lelystad, Amsterdam, Haarlemmermeer
Trust in digital life – vertrouwen in digitale data	Almere (VNG – Franc Weerwind)
Meaningful data – data innovatie voor mobiliteit, gezondheid en circulair	Zaanstreek/Waterland, Wormerland, Almere (Floriade/Health), Gooi & Vechtstreek, Haarlem

7. Randstad Smart Region

Come and meet the Randstad region, the third European metropolitan area after London and Paris! Randstad, meaning 'Round City', comprises many thriving Dutch cities including Amsterdam, Rotterdam, The Hague and Utrecht, but also a lot of green areas. It is a perfect real-life testing ground for innovations tackling Europe's societal challenges. Cross sectoral cooperation and citizen's participation are the core strengths of the region thanks to a large number of research institutes, many young and educated people and innovative companies. The living labs investigate innovative solutions together with the end-users leading eventually to up scaling, market launch and sustainable economic growth.

Het programma van de MRA-bestuurdersreis naar Brussel werd afgesloten in het Huis van de Nederlandse Provincies. Zoals elk jaar organiseert de regio Randstad een side event van de European Weeks of Regions and Cities.

Dit jaar was het thema Randstad Smart Region. De ochtend werd geopend door Rogier van der Sande, Gedeputeerde van Zuid-Holland. De vier provincies in de Randstad hadden vervolgens de mogelijkheid om hun living lab te pitchen. Vanuit Greenport Aalsmeer was Sander van Voorn aanwezig om de Green Innovation te pitchen. De MRA – Dominique van

Ratingen – heeft de MRA als Circular Living Lab gepitched. Dr. Tuija Hirvikoski van het European Network of Living Labs sloot de ochtend af met een terugblik en discussie. Afsluitend was er een informele netwerk lunch voor alle aanwezigen.

Meer weten?

[Randstadregio](#)

[Huis Nederlandse Provincies](#)

[MRA Circulaire living lab](#)

[European Network of Living Labs](#)

Bijlagen

Programma dag 1: maandag 10 oktober

<p>Vanaf 15:00</p> <p>Locatie: Thon hotel EU Wetstraat 75</p>	<p>Aankomst hotel en check in</p>	
<p>16:00 – 17:30</p> <p>Locatie: Thon hotel EU Wetstraat 75</p>	<p>Start MRA-bestuurdersreis met gezamenlijke atrap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Welkom door delegatieleider Dennis Straat • Welkomstwoord EU-ambassadeur Pieter de Gooijer • Inleiding Dennis Straat over doel reis • Inleiding Nina Tellegen (Directeur Amsterdam Economic Board) over samenwerking met Board en Grootstedelijke Ufdagingen.
<p>17:00 – 19:00</p> <p>Locatie: House of the Cities, Municipalities en Regions, Square de Meeûs 1, (1^e etage)</p>	<p>Borrel VNG</p>	<p>Jaarlijkse organiseert de VNG op de openingsdag van de Open Days een netwerkborrel</p> <p>Voertaal: Nederlands</p>
<p>19:00 – 21:30</p> <p>Locatie: Restaurant Maison du Luxembourg Rue du Luxembourg 37</p>	<p>Diner met Europarlementariërs 'MRA/Flevoland en Europa'</p>	<p>Gezamenlijk MRA-diner met Europarlementariërs rond de 2 MRA/ EU-thema's i.s.m. GS Flevoland</p> <p>Voertaal: Nederlands</p>
<p>21:30 – 23:00</p> <p>Locatie: Residence Palace Wetstraat 155</p>	<p>SNN-borrel '24 uur van het noorden'</p>	<p>Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN) organiseert o.a. een borrel waar de MRA voor uitgenodigd is.</p>

Programma dag 2 (2)

<p>14:00 –17:00 Locatie: Sqaure de Meeûs 1</p>	<p>(Optie) Eurocities</p>	<p>Meet the Eurocities Staff</p> <p>Voertaal: Engels</p>
<p>17:00 Locatie: Thon hotel EU Wetstraat 75</p>	<p>Voorbereiden wrap-up woensdagochtend</p>	<p>Voorbereiden op de wrap-up van woensdagochtend</p>
<p>18:00-19:00</p>	<p>Hotel</p>	<p>Gelegenheid om nog even naar het hotel te gaan alvorens vertrek naar restaurant</p>
<p>19:30-22:00 Locatie: Restaurant Stirwen Chaussée Saint-Pierre 15-17</p>	<p>Netwerkdiner</p>	<p>Gezamenlijk MRA-netwerkdiner met gasten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metrex: Henk Bouwman (SG) • The European Business network for corporate Social Responsibility: Yvette Sweringa • ERRIN: Richard Turfs (director) • Eurocities: Policy advisor Marton Matko (WG Metropolitan Area), Joana Cruz (WG Metropolitan Area Environment Forum) en Federica Bordelot (beleidsadviseur) • Greenovate (Guillaume Corradino (Head of European Programmes)) • Brusselvertegenwoordiger Amsterdam: Mark Boekwijt (lobbyist) • Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU: Stephan Raes, hoofd van Economische Zaken. <p>Voertaal: Engels</p>

Programma dag 3

<p>08:30 – 10:00</p> <p>Locatie: Zakencentrum Multiburo Square de Meeus 38/40</p>	<p>EC-workshop</p>	<p>Workshop met Europese Commissie Directeuren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hugo Schally, Head of Unit DG ENV, Circulaire Economie - Marie Donnelly, Director DG ENER, Energietransitie - Paul Timmers, Director DG CNECT, Digitale Connectiviteit <p>Voertaal: Engels</p>
<p>10:00 – 11:00</p> <p>Locatie: Zakencentrum Multiburo Square de Meeus 38/40</p>	<p>Wrap-up Bestuurdersreis</p>	<p>Evaluatie, conclusies en vervolgspraken van MIRA Europasamenwerking onder leiding van Franc Weerwind (Digitale connectiviteit) en John Nederstigt (Circulaire Economie)</p>
<p>11:00 – 13:00</p> <p>Locatie: Huis Nederlandse Provincies (HNP) Trierstraat 59-61</p>	<p>Randstadregionetwerkevent Met aansluitend Lunch</p>	<p>Randstad Smart Region</p> <p>Programma: 11h00-11h15: Coffee & tea</p> <p>11h15-11h20: Opening statement by Regional Minister from South-Holland Rogier van der Sande</p> <p>11h20-11h45: Pitches of the Living Labs of the Randstad Region</p> <ul style="list-style-type: none"> -North-Holland: Green Innovation by Sander van Voorn, Greenport Aalsmeer - Utrecht: Concept Living by Rogier Laterveer, University of Applied Sciences Utrecht - South-Holland: Smart, Safe & Resilient Mainports by Peter de Bruijn, Studio Veiligheid - Flevoland: Automated Composites Manufacturing Pilot Plant, the Netherlands Aerospace Centre - Amsterdam Metropolitan Area as Circular Living Lab – Dominique van Ratingen <p>11h45-12h00: Reflection and discussion with Dr. Tuija Hirvikoski, European Network of Living Labs</p> <p>12h00-13h00: Informal Networking Lunch</p> <p>Voertaal: Engels</p>

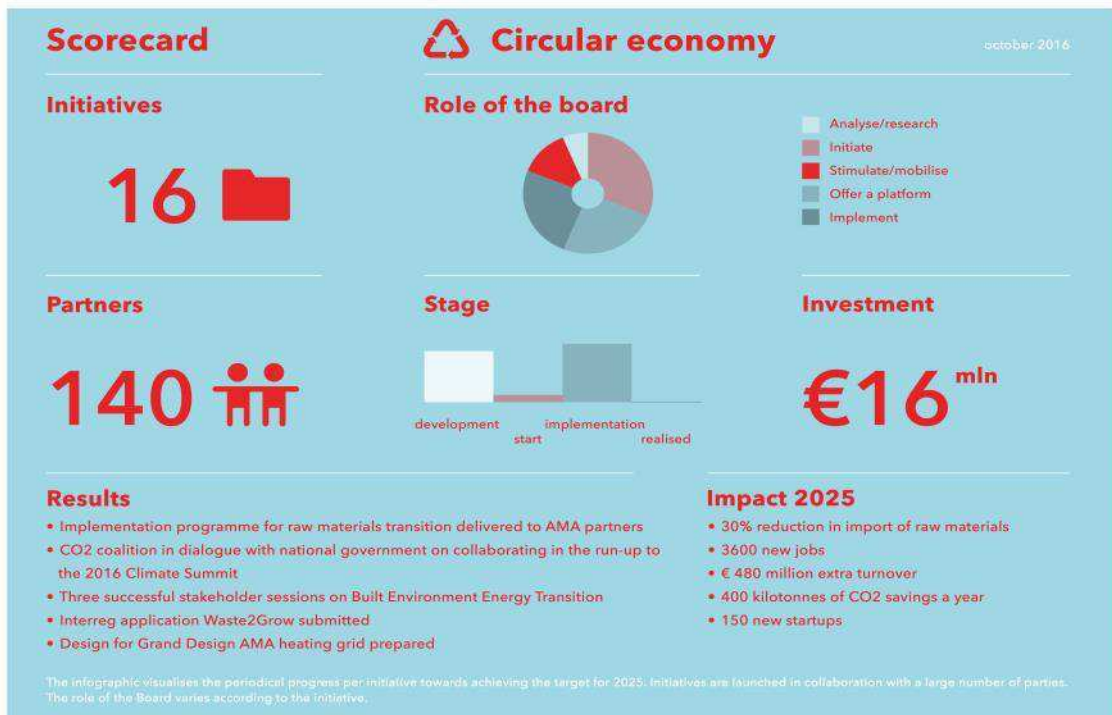
Bijlage: Contactgegevens deelnemers

Voornaam	Achternaam	Functie	Organisatie	E-mailadres	Bij welk thema bent u het
Nina	Tellegen	Directeur	Amsterdam Economic	n.tellegen@amecboard.com	Circulaire Economie
Tessa	de Boer	Europees Adviseur	Amsterdam Economic	tdeboer@amecboard.com	Circulaire Economie
Jeroen	Nobel	Burgemeester	Gemeente Aalsmeer	secretariaat.college@aalsmeer.nl	Circulaire Economie
Maaike	Veeningen	Wethouder	Gemeente Amstelveen	m.veeningen@amstelveen.nl	Circulaire Economie
Anne	Kaiser	Beleidsmedewerker	Gemeente Amstelveen	m.a.kaiser@amstelveen.nl	Circulaire Economie
Dagmar	Keim	beleidsmedewerker	Gemeente Amsterdam	d.keim@amsterdam.nl	Circulaire Economie
Miriam	van Meerten	Wethouder	Gemeente Goose Meren	secretariaat@gooisemeren.nl	Circulaire Economie
Cora-Yfke	Sikkema	Wethouder	Gemeente Haarlem	eturan@haarlem.nl	Circulaire Economie
Jan Jaap	Kolpa	Strategisch Adviseur	Gemeente Haarlemmermeer	j.kolpa@haarlemmermeer.nl	Circulaire Economie
John	Nederstigt	Wethouder	Gemeente Haarlemmermeer	androoij@haarlemmermeer.nl	Circulaire Economie
Gaston	Crolla	Beleidsmedewerker	Gemeente Hilversum	g.crolla@hilversum.nl	Circulaire Economie
Tjimen	Smit	Wethouder	Gemeente IJlaren	akroon@ijlaren.nl	Circulaire Economie
Ed	Rentenaar	Wethouder	Gemeente Leijstadij	erentenaar@leijstad.nl	Circulaire Economie
Harry	Rotgans	Wethouder	Gemeente Purmerend	avos@purmerend.nl	Circulaire Economie
Linda	van der Wal	Beleidsadviseur	Gemeente Uithoorn	linda.van.der.wal@uithoorn.nl	Circulaire Economie
Marvin	Polak	Wethouder Uithoorn	Gemeente Uithoorn	marvin.polak@uithoorn.nl	Circulaire Economie
Arien	Verkaik	Wethouder	Gemeente Velsen	averkaik@velsen.nl	Circulaire Economie
Frank	Dales	Burgemeester	Gemeente Velsen	fdales@velsen.nl	Circulaire Economie
Klaas	de Regt	Hoofd communicatie	Gemeente Velsen	kregt@velsen.nl	Circulaire Economie
Jan Willem	Kooijmans	Strategische adviseur	Gemeente Velsen	fwweeke@velsen.nl	Circulaire Economie
Jeroen	Schalkwijk	Wethouder	Gemeente Wormerland	sec.wormerland@over-Gemeenten.nl	Circulaire Economie
David	Uiterwaal	Projectsecretaris	Stadsregio Amsterdam	d.uitervaal@stadsregioamsterdam.nl	Circulaire Economie
Jack	van der Hoek	Gedeputeerde	Provincie NH	hoekj@noord-holland.nl	Circulaire Economie
Audrie	van Veen	Europees Strategieeg	Amsterdam Economic	a.vanveen@amecboard.com	Digitale Connectiviteit
Robbert-Jan	van Duijn	Wethouder	Gemeente Aalsmeer	lucibeumer@aalsmeer.nl	Circulaire Economie
Mark	Pol	Wethouder	Gemeente Almere	secretariaatwethouderpol@almere.nl	Circulaire Economie
Daria	Abolina	adviseur Europese Zaken	Gemeente Almere	dabolina@almere.nl	Digitale Connectiviteit
Franc	Weerwind	Burgemeester	Gemeente Almere	secretariaatBurgemeester@almere.nl	Digitale Connectiviteit
Steeff	de Looze	Europacoördinator	Gemeente Haarlem	s.looze@haarlem.nl	Digitale Connectiviteit
Jeroen	van Spijk	Wethouder	Gemeente Haarlem	akeeken@haarlem.nl	Digitale Connectiviteit
Koen	Rozemeijer	Trainee Regionale	Gemeente Haarlem	krozemeijer@haarlem.nl	Digitale Connectiviteit
Wimmar	Jaeger	Wethouder	Gemeente Hilversum	w.jaeger@hilversum.nl	Digitale Connectiviteit
Anne	Visser	Beleidsmedewerker	Gemeente Hilversum	a.visser@hilversum.nl	Digitale Connectiviteit
Jop	Fackeldey	Wethouder	Gemeente Leijstadij	ja.fackeldey@leijstad.nl	Digitale Connectiviteit
Sjoerd	Vonk	Subsidieadviseur	Gemeente Leijstadij	s.vonk@leijstad.nl	Digitale Connectiviteit
Marian	van der Weele	Wethouder	Gemeente Ouder-Amstel	marian.van.der.weele@ouder-amstel.nl	Digitale Connectiviteit
Peter	Tange	Burgemeester	Gemeente Wormerland	sec.wormerland@over-Gemeenten.nl	Digitale Connectiviteit
Kees	van Waaijen	Wethouder	Gemeente Wormerland	sec.wormerland@over-Gemeenten.nl	Digitale Connectiviteit
Dennis	Straat	Wethouder	Gemeente Zaanstad	d.straat@zaanstad.nl	Digitale Connectiviteit
Marijn	den Uijl	Programmacoördinator	Regio Gooi en Vechtstreek	m.denuijl@regiogv.nl	Digitale Connectiviteit
Henri	Rauch	Strategisch adviseur	VNG	Henri.Rauch@VNG.NL	Digitale Connectiviteit

Bijlage: Contactgegevens gesprekspartners

- John Morijn - john.morijn@minbuza.nl
- Cees Loggen - secl.loggen@noord-holland.nl
- Eva Gijbels - gijbels@nl-prov.eu
- Stephan Raes - stephan.raes@minbuza.nl
- Paul Timmers - Paul.timmers@ec.europa.eu
- Lambert van Nistelrooij - lambert.vannistelrooij@europarl.europa.eu
- Paul Tang - paul.tang@europarl.europa.eu
- Annie Schreijer-Pierik - annie.schreijer-pierik@europarl.europa.eu
- Wim van de Camp - wim.vandecamp@europarl.europa.eu
- Matthijs van Miltenburg - matthijs.vanmiltenburg@europarl.europa.eu
- Jan Huitema - jan.huitema@europarl.europa.eu
- Marie Donnelly - marie.donnelly@ec.europa.eu
- Hugo-Maria Schally - Hugo-Maria.Schally@ec.europa.eu
- Richard Tuffs - Director@errin.eu
- Dorthe Nielsen - Dorthe.Nielsen@eurocities.eu
- Marton Matko - Marton.Matko@eurocities.eu
- Federica Bordelot - Federica.Bordelot@eurocities.eu
- Zsuzsanna Bodi - zsuzsanna.bodi@enoll.org
- Guillaume Corradino - Guillaume.Corradino@greenovate.eu
- Ms Krawchenko - Tamara.KRAWCHENKO@oecd.org
- Mark Boekwijt - m.boekwijt@amsterdam.nl
- Joana Cruz - Joana.Cruz@eurocities.eu

Bijlage: Scorecards Amsterdam Economic Board

Circular economy

amsterdam economic board

The Amsterdam Metropolitan Area (AMA) aims to be a frontrunner in the field of smart solutions for the problem of limited availability of raw materials by 2025. These new solutions should help to discontinue usage of valuable materials or make it more efficient; they will also lead to more innovation and new enterprise in the region. The Amsterdam Economic Board is working towards accelerating the transition to a circular economy by stimulating the collaboration between businesses, public authorities and knowledge institutes at the regional level.

The AMA is uniquely placed to become a circular hub of products and raw materials. It is a densely populated area in which large quantities of products and materials circulate and where many innovative and sustainable businesses are based. The region has an excellent logistics network incorporating all transport modalities, with well-coordinated spatial planning. It is home to a wide variety of economic enterprises and an extensive academic and research infrastructure, and there is strong public support for circular economy initiatives. For all these reasons, the region aims to raise its profile in Europe as a pioneer in the field of raw materials transition. This will boost the region economically, creating 4,000 new jobs by 2025 and potentially 8,000 to 10,000 by 2030. It will also stimulate innovation and benefit the environment.

Focal points

The Board has chosen to prioritise five fields for the process of achieving this ambition and the targets:

Raw materials

Prospect By 2025, there should be seven innovation clusters focusing on specific raw material flows. They create enterprise in the fields of redesigning product and raw material chains and high-grade recycling of products and raw materials. By the end of 2017, 10% of the yearly procurement and contracting processes in the region will be circular, with initiatives in place for high-grade recycling in at least nine raw material flows.

Energy transition in the built environment

Prospect By 2025, an increasing number of neighbourhoods in the AMA will be energy-neutral, or almost there. The energy effort will really gain traction if pioneering municipalities resolve by the end of 2017 to jointly make their real estate holdings sustainable. This will make the transition to energy-neutral buildings economically feasible, and hence easier and more attractive for residents.

Heating as circular resource

Prospect By 2025, 400,000 residences in the AMA will be supplied with residual heating. This is no small feat. Business cases for 20 individual heating projects will be developed by the end of 2017. Constructive agreements that help residual heating supply in the built environment get under way will have been reached with the national government.

CO₂ as building material for the circular economy

Prospect By 2025, the AMA will be the leading international hub for the use of CO₂ as resource in the circular economy. An agreement about the joint effort required will be reached between the CO₂ coalition of companies and the state government by the end of 2017.

Stimulating circular entrepreneurship

Prospect By 2025, the AMA will be bustling with circular enterprise and have built an international reputation as the place for innovation and growth. At least 75 startups have passed the 'valley of death' and international talent is finding its way to the region. By the end of 2017, an optimal circular startup ecosystem offering maximum growth and support has emerged in the region.

Scorecard

(((Digital connectivity

october 2016

Initiatives

20

Role of the board

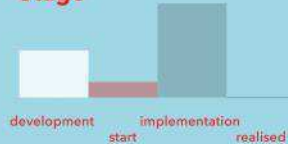

- Analyse/research
- Initiate
- Stimulate/mobilise
- Offer a platform
- Implement

Partners

240

Stage

Investment

€8^{mln}

Results

- Amsterdam Smart City - 1000 community members
- 2 ASC projects nominated for the 'Smartest project in NL' prize
- Task group on digital trust has been set up
- Project group on mobility as a service has been set up
- Research into the economic significance of a digital infrastructure has begun

Impact 2025

- 2,000 new data companies
- € 900 million extra turnover annually
- 20,000 new ICT jobs
- 300% increase of average internet speed

The infographic visualises the periodical progress per initiative towards achieving the 2025 targets. Initiatives are launched in collaboration with a large number of parties. The role of the Board varies per initiative.

(((Digital connectivity

amsterdam economic board

In 2025, the Amsterdam Metropolitan Area (AMA) will be Europe's premier location for data-driven innovation. The region will be an international frontrunner in terms of the available digital infrastructure and the ability to build innovative data-driven applications using this infrastructure, and in terms of public trust in a digital society.

The explosive growth in the quantity of digital data in today's society represents a new raw material for innovation and opens up new economic and societal opportunities. The growing volume of big data is expected to produce a 'macroscope': an instrument capable of examining 'the whole'. This will enable us to organise matters faster, more efficiently and/or more affordably, provided we have the ability to conduct searches in a targeted and efficient manner within this massively growing data flow.

This data revolution goes hand in hand with changing societal structures, such as a decentralisation of power, an increase in custom-built products, and collective and horizontal value creation (open innovation/new financing models). But there are also concerns about the consequences for our society, as evidenced by the increasing importance attached to privacy.

Focal points

The Board has chosen to set three priorities in the process of achieving the ambition and the targets:

Data centre hub

Scope for green growth

Prospect By 2025, Amsterdam will be Europe's premier digital mainport and the undisputed central hub of the internet. The AMA data centres are organically fused with the city, supplying heating to the built environment and making use of smart grids.

First explorative efforts in this direction have been made by the end of 2017 and a regional vision on data centres has been developed.

Trust in digital life

Trust in digital communication

Prospect In 2025 we will celebrate the first anniversary of digital citizens' rights in the AMA. Startups, corporate parties and foundations will supply custom-built privacy software.

At the end of 2017, we will have an Amsterdam manifesto proclaiming the values that regulate online privacy, and we will have made connections with companies that offer products and services in this field.

Meaningful data

Data innovation for circular economy, mobility and health

Prospect In 2025, people in the AMA will have longer, healthy lives thanks to preventative measures, CO₂ emissions will have dropped drastically due to customised transportation solutions and the economy will finally be circular, thanks to transparency in material usage. All this revolves around the sharing of trusted data.

By the end of 2017, the first use cases and business cases that involve sharing minimal quantities of data through trusted exchanges will be devised.

De MRA-Bestuurdersreis Brussel werd georganiseerd door het Platform Regionaal-Economische Structuurversterking (PRES) en de Amsterdam Economic Board.

**METROPOOLREGIO
AMSTERDAM**

amsterdam economic board

Geschreven door Audrie van Veen a.vanveen@amecboard.com, Tessa de Boer t.boer@amecboard.com, David Uiterwaal d.uiterswaal@stadsregioamsterdam.nl en Koen Rozemeijer k.rozemeijer@haarlem.nl.